برلەشگز بۆتن دۇنيا ئشچيلەرى!

قزل تاتارستان

„Кэзл Татарстан“

ز. ک. پ.(ب) نڭ ئۆلکە کامیتیتی هەم ئافتانومییەلی تاتار ساتسییالسیت ساۋیتلار جۇمهورییەتینڭ مەرکەز باشقارماسی ناشیری ئەفکارى.

ئیداره هەم کانتورنڭ ئادریسی:
Казань, Черноозерская ул. д. № 35.

№ 122 (1034)

بەیەسی 5 تیین.

ئییون 23 دوشەنبە 1924 یل.

کۆندەلک گەزیت.

چیت ئیللەردە ئشچیلەر قوزغالشی.

فاشیستلەر قۆربانی کومو.

مۆکەن کونلەردە سوفییەدە، بولغارییە کرەستییەنلەر پارتییەسینڭ جیتەکچیلەرندن سانالغان پیتکوف، بولغار فاشیستلەری تارافندان ئوتیرلگەن ئیدی. پیتکوفنی کومو مەراسیمندە، ئوڭ مکلاب ئشچی هەم خزمەت ئیتەلەری قاتنشقان ئشچیلەر تارافندان حیملوچی تارانولار، فاشیستلەر ۋلاستی جیمرلسن، تورب، یاقتی کۆپ بولغان ۋلاستی جیمرلسن...

20 کون ئاچ تورو.

کامونیست دیپوتاتلار بلەن برگە، گیرمانییە کامونیستلارندن دوکتور فرانڭ زیندانغا یابلغان ئیدی. ئول یوکوچلاوگە قارشی پراتیست ئیغلان ئیتیپ 20 کون بیرلی ئیندی ئاچ تورا.

ئانگلییە ئشچیلەر پارتییەسینە پراتیست.

میلت فراکسییەسی، دیپوتات ماتیئوتینینڭ ئیتالییە فاشیستلەری تارافندان ئوتیرلو-ۋینە قارشی پراتیست ئیغلان ئیتەرگە قەرار بیردی.

ئامیریکا ئشچی-کرەستییەنلەر پارتییەسینڭ ئسییزدی.

سن-پول (ئامیریکادا) بۆتن ئامیریکا ئشچی-کرەستییەنلەر پارتییەسینڭ ئسییزدی بارا. ئسییزد، جۇمهورییەت باشلغی سایلاو ۋاقتندا کمنڭ کاندیداتوراسن یاقلاو هەم پارتییەنڭ پراگرامن کیڭەیتو، کیسکنلەشتیرو مەسەلەلەرن موزاکەرە ئیتە.

فاشیست ۋەحشەتلەرى.

سان-پیدرو (ئامیریکا) دا فاشیستلار، بۆتن دۇنیا ئشچیلەری سایوزی ئورنلاشقان یۆرتقا هوجوم ئیتکەنلەر. سایوز چلەنلەرینڭ کوبیسی قیینالدی هەم ئورلاپ ئالیپ کیتلدی. شوندان کوبەدە ئوتمیچە فاشیستلار 48...

لوندن کانفیرینسییەسی.

ئیسکی بورچلار توروندا.

لوندن گەزیتلەرینڭ خەبەر بیرولەرینە کورە، ئیبتەش راکوفسکی بلەن ئیسکی بورچ ئییەلەرینڭ 2 نچی قات جیینالیب کیڭەشولەری برئاتنا کیچکتیرلگەن. چۆنکی بورچ ئییەلەری ئیبتەش راکوفسکینڭ ئیسکی بورچلار توروندا مەموراندومن بر قەدەر چوۋالچقلی ئیتیب تابالار.

ماکدونالد یەشرب ماتاشمی

پارلامینت دیپوتاتلارنڭ سوراولارنا قارشی ماکدونالد ساۋیت حوکومەتینە بورچ بیرو توروندا توپلەنەگەن سوزلەرنی...

ئیدیلی-کەن: بز ساۋیت تاوارلارن ئانگلییەگە کرتو توروندا جیڭیللکلەر یاسارغا کونمیبز. شولای ئوق مەسئولییەتنی ئوز ئوستیبزگە ئالیب کریدیت ئاچارغادا ئوبلانمیبز یوق.

ئاگیتاتسییە توروندا.

شولای ئوق مەجلیسدە ماکدونالد قارشی گرەملارنڭ سوراولارنا: «کیرەک ئانگلییەنڭ ئوزندە بولسن هەم کیرەک ئانڭ موستەملەکەلەرندە، بالشیۋیکلارنڭ بزگە قارشی ئاگیتاتسییە تاراتولاری توروندا بر خەبەردە ئالغانمیز یوق. شولای ئوق ساۋیت دیلیگاتلارنڭدا، موندی بر ئش بلەن شاغللولارن بزگە بیلگلی توگل.

عەرەب ئیللەرندە.

ئاررییاوغا ئش پراگرامی.

فرانسوز پارلامینتینڭ سۆڭگی مەجلیسندە، ئەرریئاو یاڭا کابینەتنڭ ئش پراگرامن ئیغلان ئیتدی...

ئاشلق بەیەلەری توروندا.

بزنڭ تاتارستان جۇمهورییەتندە گنە توگل، بەلکی بۆتن ساۋیتلار سایوزندا ئاشلق بەیەسینڭ توشووی کوپ کشینی قورقتدی. قای بر گوبیرنالاردا ئای هەم ئییونڭ باشلارندا ئارشنڭ پوتی 25-30 تیینگە توشکەن.

بزنڭ جۇمهورییەتدە 40-50 تیین بولغان ئورنلاری کوپ ئیدی.

سۆڭگی کونلەک گەزیت خەبەرلەرندە قاراغاندا بەیەنڭ توشکی بولووی هەممە جیردە بر توسلی توگل ئیکەن.

مەسەلەن تولا گوبیرناسندا ئییون ئاینڭ ئارشنڭ پوتی 58 تیین بولغاندا یکاتیرینبوردا 75 تیین.

یکاتیرینسلاۋدا 60 تیین بولغاندا، پیرم گوبیرناسندا 90 تیین.

بیک کوب گوبیرنالاردا 80 بلەن 90 تیین آراسندا.

شونڭ ئوچون بیک قورقب کیتونڭ ئورنسز ئیکەنی کورلەدی.

لوندندا بوداینڭ پوتی 151 تیین، بیرلیندە بولنڭ پوتی 88 تیین.

ئەگەردە ئیچکی روسییە گوبیرنالارندان چیغان ئارشنڭ پوتنا بیرلینگە قەدەر جیتکەنچی 30 تییندەن کیم یول راسخودی چقسا، ئارشنڭ بایاسی توشونڭ توب سەبەبی نەرسەدەن ئیکەنی ئاچق بولا.

ئاندان سوڭ حوکومەت سەززگی ۋاقتدا ئاشلق جیبارغا کوپ کوچ سارف قلا ئالمی. چۆنکی ئاۋلنڭ بارلارى ئیندی کوبدەن ئوزلەرنڭ ئارتق ئاشلغن ساتب بارگەنلەر. تولەسن بورچلارن تولەگەنلەر.

ئالارغا ئاشلق ئولگرگەنچی ئوزلەری ساتیب ئالیب کون کورولەر.

...

کاۋپەراتسییە تیرەسندە.

شەرق جۇمهورییەتلەری تورمشندان.

ساۋیتلار سایوزندا.

شەرق ئیللەرندە.

ساۋیتلار هەم چیت ئیللەر.

كامينتيرننڭ 5 نچى كونگرېسى.

كامينتيرن ئىسپالكومىنڭ ئىشى توردا ئىيبدەش زينوۋيىيف داكلادى.

بز لىنىن يولىنداڭ بارابز.

5 نچى كونگرېس برنىڭ ئونكەي ...

تاتارستان مەركەز باشقارماسىنىڭ

II نچى سىسسىيەسى.

17 نچى نويابردەگى كيچكى ئوتىرش.

پاتريبيتل كائوپيراتسىيەسى توردا ئىيبدەش يىشچىن داكلادى.

ئوبشىي ئوڭغايسزلقلار.

1923 نچى يىل، كائوپيراتسىيە ئشلارى ئوچون بىك ئوڭغايسز بولىپ چقمادى. ئەلى ئاچلقنىڭ قالىنتلارى بتىپ جىتمەگەن، ئاۋار بەيەلەرى شاقتاي ئىيات ئىدى. ئاندان، مونىڭ نق واليوتا (بەيەمى نق ھەمى توراغان ئاقچا) نىڭ بولماۋى دا ئىشكە قوماچاولادى. شوشى سەبەپلەر ئارقاسندا، كرەستىيەننىڭ نەرسە ساتىپ ئالوۋى (پاكوپاتلنى سپاسو-بنستى) بىك ئازايىپ قالا. مونىڭ ئارقاسندا ئىيلدى، برنچى باسقچ كائوپيراتيفلار، ئاول كائوپيراتيفلارى ئوڭغايسز حالگە توش-...

چىستاى ھەم چاللى كانتونلارن كرەمچى سالاماي چاقىدا، ئوز ئىپتيارى بىلەن (دابراۋولنى) كائوپيراتيفقا چلىن بولىپ، چلىنلىك ئاقچالارن تولەگەن كشلەر 25 مڭ چاملى. ئەگەر چىستاى ھەم چاللى كانتونلارندا چاما بلەن 5 مڭ چلىن قويسالق، بزنىڭ ھەزرگى كونگى چلنلەرنىز 30 مڭگە جىتە. شەھەردە، ئىشچىلەر ئاراسندا چلنلەر 15 مڭگە ئارتق. شولاي ئىتىپ، ھەزرگى كوندە، بزنىڭ 50 مڭلەپ چلنلەرنىز بار.

كرەستيەندە ئاقچا يوقلغى

پارتييە تۇرمىشنداڭ.

ياڭا تۇرمىش تۇزۇدە كوچلەڭ ئاترەدلەر.

ئولكە عالى پارتييە مەكتەبىندە.

بولاق ئاريالندا پلەنوم بەگندە پارتييە ئىشلەرى.

پارتييەنىڭ مەركەز كامىيتىتىندە.

بوتن دۇنيادا ئىقتىسادى حاللەر توردا ئىيبدەش وارگا داكلادى.

... ئىيقتيسادى حاللارى، ھىنفى قارشلقلار كىسكنلەشكەنگە كورە، ياڭى بلار ئوچون بىك فايدالى.

... بولغان ھەللنە قابىمادى ئەلى، ئشلەنە نورماڭ جىرلەردە سوسقا چاللى دان ئاز. ئانگلييە، ئامىريكا، گيرمانىيە، چىح-سلاۋاكييە، ئىتالييە ھەم پولشادە، رەسمى ھەرلەر بويىنچا، ئىشسزلەر سانى سوڭغى يللاردا ھامان 4-5 مىليون تيرەسندە تورا. كاپيتال جىناۋ ياڭا قيمەتلەر ئوستەرو ئشلەنمى، بەلكى ئورتاۋ بورژووالارنى ھەم پرولېتارياتنى تالاپ جىنالا.

ميتود كانفيرىنسىيەسى.

18 نچى نويابردە كيچ سەعەت 6 دا قازان ئونيۋېرسىتىتىنڭ ئاكتوۋى زالندا رابفاك ئىسپىتىسىيالنى تەجربەوسكى مەكتەبلەر ...

ھەر فەننىڭ ئابرم سبكسىيەسى ئوزلەرنىڭ بر نيچە تورلى مەوزودا دا كلادلارن توقىياچاقلار.

بوگون 23 نچى نويابردە ...

شەھەر ساۋىتى پرىزىدىيومى.

ئىشچىلەر دۇنياسى.

پرافسايوز كانفيرىنسىيەسىدە.

ئىستالىن ئۆكرۈگىدا مىتالىستلار سايوزىنىڭ 9 نچى پادرايوننى كانفيرىنسىيەسى بولىپ ئۆتتى.

كانفيرىنسىيەگە زاۋوددان ھەم شاختالاردان ھەر 50 سايوز ئەعزاسىندان بىر دىليگات كىلگەن ئىدى (*).

كۆن تەرتىبىندە تۈبەندەگى ئىشلەر قارالدى:

1) دانىس رابكوم داكلادى.
2) پادرايكوم داكلادى.
3) يوگستال رەئىسى داكلادى.
4) سايلاۋلار.

رابكوم ھەم پادرايكوم داكلادلارى تىڭلاناچ بايتاق مۇزاكەلەردەن سوڭ ئىشلەر قەناعەتلەنەرلەك تابىلدى ھەم جەنوبلەگى مىتال ئىشى حاقىندا يوگستال رەئىسى داكلاد ياسادى. داكلاددان ئاڭلاشىلۇۋىنچا قاراعاندا زاۋودلارنىڭ ئىشلەرى ئوڭايسىزراق حالدە تورا. ئالارنى تىز كۆندەن كوتەرىب جىبەرۇ ئۈچۈن بۆتەن چارالار كۆرىلە. ئىستالىن زاۋودىنا 3 نچى دومىننى پىچ ئاچىپ جىبەرۈگە ئويلانا.

داكلاد بويىنچا سوزلەر سوڭىندا: «يوگستالنىڭ ئىلە زور كوچەن ئىستالىن زاۋودىنا بىرۈگە تىيىش 3 نچى دومىننى پىچىنى تىز كۆندە ئاچىپ جىبەرۈگە تىيىش» دىگەن مەفھوملى رىزالىيۇتسىيە قابول ئىتىلدى.

سوڭىندان پادرايكوما سايلاۋلار بولا ھەم بۆتەن رۇسسىيە پرافسايوز ئىسيىزدىنا 2 ئىيدەش سايلانا.

كانفيرىنسىيەدە رۇس دىليگاتلارى بىلەن بىرلەكدە «رىيكوۋسكى» رودنىكدان كىلگەن 4 تاتار دىليگاتىندان باشقا، بۆتەن رودنىكلاردان بىر تاتار دىليگاتى دا بولماۋى كۆڭلسىز كورىنەشلەردەن ئىدى.

تاتار ئىشچىلەرنى، ئويۇشمە ئىشلەرگە - پرافسايوز ئىشلەرىنە قاتناشدىرو ئۈچۈن، ئىچ كوچ بىلەن ترىشا تورعان بىر واقتدا ئورىندانى ئىيدەشلەرنىڭ بو يولى يوقلاب قالولارى چىندان دا عفو ئىتىلمىلەك توگل ئىيدى.

ئىشچى خەبەرچى: م. يەحيا.

(*) ئىستالىن زاۋودى يانىن بولىپ مەھەلى ئىستالىن ھەمەرىندە يانىن رودنىكلاردا ئىشلەۋچى شاختيورلاردا مىتالىستلار سايوزىندا تورالار.

پرافسايوزلاردا.

▬ تاتارستاننىڭ دورتيىللىق بەيرەمىنە حەزرلەك. بارلىق پرافسايوزلار كولەمىندە تاتارستاننىڭ 4 يىللىق بەيرەمىنە حەزرلەك بىك ماتور بارا. سايوزلاردا بو بەيرەمنى قارشى ئالب، تانتانالى رەوشدە ئوتكەرو ئۈچۈن كەمىسىيەلەر سايلانىپ ئىشلەب ياتالار.

▬ پرولىتارىيات ئىستودىنتلارى ئاراسىندا بەيرەمگە حەزرلەك. تاتارستان عالى مەكتەبلەرىندە ئوقوچى پرولىتار ئىستودىنتلارنىڭ ئىيسپالبيوراسى ھەم ئايىرىم عالى مەكتەبلەرنىڭ كەمىتىتلارىندان وكىللەر كرتەب تاتارستاننىڭ دورتيىللىق بەيرەمىن ئوتكەرو ئۈچۈن ئايىرىم كەمىسسىيە سايلادى.

▬ كانتونلاردا حەزرلەك. كانتونلاردان ئالىنعان خەبەرلەرگە قاراعاندا بارلىق كانتونلار كولەمىندە 4 يىللىق بەيرەمگە حەزرلەنو ئىشى ماتور بارا. قاي بىر ۋولست باشقارمالارىنىڭ كرەستيەنلەر ئاراسىندا دا بو بەيرەمنى تولىراق ئوتكەرو چارالارىنا كرىشكەنلەكلەرى بىلىندى.

▬ كاممونا حوجالىعى ئىشچىلەرى سايوزىندا. كاممونا حوجالىعى ئىشچىلەرى سايوزى مۇندان سوڭ ئىشچىلەر ئاراسىندا قويىلا تورعان ئىسپىكتاكللەرگە فەقەت ئىشچىلەر تورمىشىندان ئالىنىب يازىلعان پيىسەلارنىعىنا قويارعا قارار بىردىلەر.

▬ تاتار ئىشچىلەرى ئاراسىندا. كاممونا حوجالىعى ئىشچىلەرى سايوزى مۇكاتەبەر تاتار ئىشچىلەرى ئاراسىندا قويىلعان ئىسپىكتاكللارنىڭ ماتور ھەم كوڭىللى چىقلىقلارىن كۆزدە تۇتىب مۇندان سوڭدا شونداي ئوق، ئىشچىلەرنى ئوزىنە جەلب قىلا تورعان ئەسەرلەر بىلەن تاتار تلىندە ئىسپىكتاكللارنى ھەر واقت قويىب تورورعا قارار بىردى.

▬ ئاعاچ نەرسەلەر ئىشلەۋچىلەر سايوزىندا. ئاعاچ نەرسەلەر ئىشلەۋچىلەر سايوزىنىڭ باراق دىب ئەيرلەك ئەعزالارى «يلسىن تدالىقلە» توگەرەگىنە ئەعزا بولىپ يازىلدىلار. سايوز كولەمىندە بو ئىش مۇكار قەدەر ماتورعىنا بارب ياخشىعىنا نەتىجەلەر بىرب كىلە.

رابكور.

زاۋودا!
ئىستانوكلار،
ماھىنالار،
قايشلار
بوكورلار، شاۋلى، گورلىلەر.
ئىش قايني، ئارمى - تالمى،
ئىستانوك يانىندا رابكور،
قۇرچلاردان تورالى بوتىب
خەبەر يازا، ئول
باتر سوزلەر سايلى.
ئاچا، ئول، كوب حىيانتلەر،
دۇشمانلاردا بىك كوب تابىلا.
ئول قورقمى، ھوەرەتكە قزقمى.
ئاكار «ئىش قايىرلار»
دىرىكتورىدا، زاۋۇدا.
نى تۈر رابكور!
بولمالا!
يولنى حوددا يارھاندا ئارسلدا توقتاما!
زاۋودنىڭ يورەگى بول!

رابكور: تۇحفەت.

بىش كۆنلەك ئىش حاقى ئالدان بىرو، ئىشچىلەرنىڭ ئازمىي، كوبىي ئىشلەرندە قارالمىچى، شول چارالعان جىرلەرندە كوبىي واقت ئىشلەگەن يولسالاردا بىرلەرگە تىيىشلى».

—

فاتىر مەسئەلەسى.

ئىشچىلەر شەھەر چىگىندەگى ئىشكە يارامسز (нетрудовой) ئىلىمىنتلارنى تىكشىرو كامىسسىيەسى 5 كشىدەن تۆزلىب (شەھەر ساۋىتىندان ئىكچارىن، ئىچكى ئىشلەر حالق كامىسسارىياتىندان گونيوف، ئەدلىيە ئىشلەرى حالق كامىسسارىياتىندان زويسكوف، ت. س. پ. س. دەن ۋاگنيىر ھەم تورو تورنلارى ئالەيلەندەن بانانىف) 4 نچى ئاپرىلدە ئىشكە كرشكەن. 9 نچى مايغا قەدەر 5 جىبىلش ئوتكەرب، 14 نچى ئىشچىلەر شەھەر چىگندەگى تورو جىلارنى تىكشىرب تۈبەندەگى نەتىجەلەرنى چىعارعان:

ئاراچى جىبىلشىدا، ئىشچىلەر شەھەر چىگىنىندە تورناشب قالعان قاراعاز كشىلەرنى تىبەك تىبب چىعارو يوللارى بىلگىلەنگەن.

ئىكىنچى جىبىلشىدا: تىگوچىلەر، ئاعاچ ئىشلەۋچىلەر ھەم يول ئىشچىلەرى سايوزلارى قارشىنداعى ئۈچ ئىشچىلەر شەھەر چىگندە تورۇچىلارنى تىكشىرۈب، بىرنچىسىندەن 5 عائىلەنى چىعارىرعا، 2 عائىلە تورىسىندا نقلابغاراق تىكشىرۈرگە، 7 عائىلەنى شەھەر چىكندە قالدىرىرغا، ئاعاچ ئىشلەۋچىلەر شەھەر چىگىندەن (35 كۋ. سازىن تورى بىلەب تورعان) 10 عائىلەنى بوتىنلەي چىعاررغا، 10 عائىلەنى تىيىشلى دا كومىنتلار كىتىرگەنچە، قالدىرب تورىرعا، 49 عائىلەنى شەھەر چىكدە قالدىرىرعا ھەم يول ئىشچىلەرى سايوزى قارشىنداعى شەھەر چىكەن 63 كۋادرات سازىن تورىن بىلەب تورعان 12 عائىلەنى شەھەر چىكدەن چىعارىرعا، بىر عائىلەنى واقتلى قالدىرب تورىرعا، بىر عائىلە شەھەر چىكدە تورىرعا يارافلى تابلعان.

3 نچى جىبىلش 22 نچى ئاپرىلدا ئوتكەرىلب، مەتبەعەچىلەر سايوزى قارشىنداعى ئىشچىلەر شەھەر چىكندەن (10 كۋادرات سازىن تورىن بىلەب تورعان) 2 عائىلەنى چىعاررعا ھەم مەمارەتچىلەر (ئىستراۋىتللەر) سايوزى قارشىنداعى ئىشچىلەر شەھەر چىكندەن 98 كۋادرات ساز. تورىن بىلەب تورعان 16 عائىلەنى چىعاررعا، بىر عائىلە تورىسىندا مەسئەلەنى ئاچق قالدىررعا قارار قىلىنعان.

شەھەر چىكدەن چىعقانلار ئورىنىنا شول سايوزنىڭ ئەعزالارى (عائىلەسى بىلەن) كرتىلچەكلەر.

قايسى شەھەر چىكدەن نىندى كشىلەر چىعارىلاچاعى فامىليالارى بىلەن بلرگەتلەگەن كشىلەر (فاتىر ئىزلەۋچىلەر) شول شەھەر چىكنىڭ زىليچنى ئاندىلىندەن رەسمى رەوشدە يارىب بلىشە ئالالار ھەم شولار ئورىنىنا ئوزلەرنىڭ عەريزالارن بىرسەلەر تامدا ياخشى بولىر ئىيدى.

(كىلەسى نومىرلەردە تامى بولور.)

س. رەيمى.

حزمەت سىيسىيەسىندە.

يوز سوم ئىشتراف.

ئوزىنىڭ ئىشچىسى بىلگىلەنگەن واقتدان ئىرتە ئىشلەتكەن حەسبىدولمىنعا (پىكارنە حوجاسىنا) يوز سوم ئىشتراف سالىندى.

يللق حزمەت حاقى ئۈزەب ئالدى.

تاتۋالىنكانىڭ ئىسكلادلارىن قاراۋۇلچى شالىن بىر يل 3 ئاي يارىم ئىش سەعەتندەن ئارتق (كۈنگە دورتەر سەعەتدەن) ئىشلەگەنى ھەم بەيرەم كونلەر ئۈچۈن حزمەت ئىسسىيەسى قارنىلى 582 سوم 66 تىين حزمەت حاقى ئۈزەب ئالدى.

حاتنلارنى ئىشكە ئالماسقا ئويلاعانلار.

باگاتكوۋا دىگەن حاتن بىرژادا بىر يلدان بىرلى ئىشسز يولب يورىدە. حزمەت بىرژاسى كەمىتىتى، شول واقت ئىچىندە ئانى بىر جىرگەدە ئىشكە جىبەرمەگەن.

شولاي ئوق ئىشسز قالعان ئىيكىتاتۋانى بىرژا كەمىتىتى گالمبرادوكتنا ئىشكە جىبەرەدە ئاندا ئانى قابول ئىتمەگەنلەر.

باگاتكوۋانى بر ئىشكەدە جىبەرمەۋدە ھەپل نوچى (لىبىر دىگەن كشى) نىڭ ئەيتوۋىنە قاراعاندا، پراۋلىنيەنىڭ «حاتنلارنى ئىشكە جىبەرمەسكە» دىب تلدەنگەنە بىرگەن ئەمرى بويىنچا باگاتكوۋا شوشى كۆنگە قەدەر ئىشسز يورگەن.

حاتنلارنى ئىشكە جىبەرمەسكە، دىگەن بىر تورلى دەزاكون بولماعانلقدان، لىبىر عەيبسز تابلب، بو ئىشنى نقلابغراق تىكشىرۈرگە دىگەن قارار چىعارلدى.

№ 13

—

تۆرلى خەبەرلەر.

▬ بەيرەم كۆنلەرندە ئىش حاقى تولەو. قايسى بر زاۋود - فابرىكلەردە ئوزلەگەن كالليكتيوني داگوۋلاردا «بەيرەم كۆنلەرنى ئىشلەگەن ئۈچۈن، ئىش حاقى بر يارىم مەرتەبە ئارتق تولەنە» دىيلگەن. پرافسايوزلار مەركەز ساۋىتىنىڭ پىساما بىلگىلەو بويىنچا «زاكون بويىنچا بەيرەم كۆنلەرنى ئىشلەگەن ئۈچۈن، ئىش حاقى ئىككى مەرتەبە ئارتدرب تولەنرگە تىيىشلى» دىب بۆتەن سايوزلارعا خەبەر ئىيتدى.

▬ ئىشدەن چىعارعاندا تولەنرگە تىيىشلى حاق. پرافسايوزلار مەركەز ساۋىتىنىڭ پىساما بىلگىلەو بولىنگى شونى بلگرتە: «ئىشچىلەرنى ئىشدەن چىعارعاندا، ئون

«لىيەنىن» فابرىكىدە.

بولاي يارامى ئىيندى. ليەين ئىسىمنەگى كون زاۋودنىدا ئىشلەۋچى ئىشچىلەرنى بىرنچى چىرانىدا يال ئىتەرگە جىبەرگەندە، بىر ئايعا ئىش حاقى بىرب جىبەرگەنلەر ئىيدى. ئىكىنچى چىراندا يال ئىتەرگە كىتەچەك ئىشچىلەرگە بارى 6 - 7 سومعىنا ئاقچا بىرلدى؛ قالعان ئاقچانى بوقى ئەلى. ئىشچىلەر كون سايىن ئاقچا كوتەب يورىلەر. شونىڭ ئۈچۈن ئوزلەرنىڭ بارا تورعان جىرلەرندە بارا ئالمى يورىلەر. ئىشچىلەر دىرىكتوردان بزنى يال ئىتەرگە چىعاردىعز، ئىيندى نى دىب ئاقچا بىرمىسز، دىكەچ: كوز ئويسىندا ئاقچا يوق، ئاقچا بولعاچ ئالىرسز ئەلى، دىب جەۋاب بىرە. ئىشچىلەرنى بو تورلى يال ئىتەر مىلەر ئىيندى. حزمەت ساقلاو بولكەلەرى بونى قاراب ئوتەرگە تىيىش. يونسا ئىشچىلەرنى بو تورلى يال ئىتدرو بر زاۋودداعىنا يوق.

ئىشچى خەبەرچى: عەلى لاتىيىف.

—

تەمتى ئاولىنا ئىكسكورسىيە.

يەكشەنبە كون 15 نچى ئىيوندە، پارتىيە ئەعزالارى، كامساموللار بولاق ئارياعىنداعى بۆتەن زاۋود ئىشچىلەرى ھەم ياشلار بىرلەشب دورت يۈزدەن ئارتق كشى تەمتى ئاولىنا ئىكسكورسىيەگە باردق.

پاراحوددا موزىكا بىلەن، تورلى رىۋالىۋتسيوننى جىرلار جىرلاپ باردق.

بارب جىتكەچ بىر ئاز حەل جىعاچ كوكل ئاچو ياسالاندى. ئوينلاردان سوڭ ئىكسكورسىيەچىلەر ئۈچۈن ئوچ پەردەلك پىيەسە قويىلدى.

16 نچى ئىيوندە كرەستيەنلەر بىلەن بىرگە، ئويۇشمە سابرانىيە ياسادق دا كوتەرنكى روح بىلەن، شاد حالدە، جىرلى - جىرلى قازانغا قايتدق.

بونى قازان پريستانندە كوتوچىلەر تۈركلەۋ قارشى ئالدىلار.

خەبەرچى: بىكچورىنا.

قىزىل ئارمىيە تۆرمىشىندان.

كاممونىستلار ئىنتىرناتسيانالىنىڭ V نچى كونگرىسىندان قىزىل ئارمىيەگە، قىزىل فلوتقا ھەم قىزىل ئاوىيەتسىياعا.

قىزىل ئارمىيەدەگى كورەشچىلەر! VI نچى كانگرىس بىلەن V نچى كانگرىس ئارالارندا، بزنىڭ بىلەن بىز ئاور يوعالتوعا ئوچرادق. بزنىڭ ئوستازىبز ۋلاديمىر ئىليىچ لىنىن ۋافات بولدى.

بارى تىيك برگەلەب، نقلاب كورەشو ئارقاسىندا عنا كاپىتالنىڭ ۋلاسىن ئالب ئالارعا ھەم ئازاد ئىيتلگەن حالقلارنىڭ ... دەشلەگەن ياسارعا مۇمكىن بولعانلقن، ۋلاديمىر ئىليىچ بۆتەن دونيانىڭ حزمەت ئىيەلەرنە ئويرەتدى.

مۇندا، جۇمھورىيەلەر سايوزىنىڭ باش قالاسىندا، بزنىڭ ساقچىلىعىمز ئاستىندا، بز شوشى نەرسە بىلەن ئوزىمزنى يوۋاتابز: لىنىن - بويك ساۋىتلار سايوزىندا، ئوسب تورا تورعان كاممونىستلار ئىنتىرناتسيانالىندا ھەم رىۋاليۇتسيە ھەنبەلەرنىڭ ساقچىسى بولعان قىزىل ئارمىيەدە مەڭگى يەشى.

قەدرلى ئىيدەشلەر! بزنى مىليون وە مىليون حزمەت ئىيەلەرى ئىيسەنلەن تەبرىك ئىتەب، شوشى نەرسەنى سزنىڭ ئىيسىڭزگە توشرب كىلونى ئوزىمزنىڭ بورچىبز دىب سانىيبز: ئەلى كاپىتالىزمنىڭ كوچى جىمىرلمەگەن؛ ئىيزلگەن ھەم تالانعانلار ئۈچۈن برنچىلار ياكىدان ياكى يوھاۋلار ئىزرلىلەر؛ ياكى سوەشلارنى ھەزرلىلەر. دونيادامى كاپىتال، بانكىر ھەم فابرىكانتلارنىڭ بوتىن دوشمانلقلارى - بردەن بىر ئىشچى - كرەستيەن ئىيلىنە يونەلدرلگەن. ئالار مۇندا حزمەت ئىيەلەرنىڭ ئارقا تايانىچى بارلعن كورەلەر. سز ھەر نەرسەگە حەزر تورىرعا تىيىشسز. بز، شونى بىك ياخشى ئىيسكەردە توتارعا تىيىشسز: بوتن دونيادامى ۋلاست جەبرلەۋچىلەر قولىندا تورعان چاعىندا، ياكى سوعشلار قورقنچى خاۋفدا بولب تورالاق.

بوتن دونيادامى ئىيزلگەن خالقلار، يالانب ئىشلەۋچى قوللار، شولاي ئوق كالونيە قوللارى، سزگە، حزمەت ئىيەلەرن يالاۋچى بردەن بىر ئارمىيە دىب قارىيلار. ئالار سزنىڭ ئىشلگز، سزنىڭ كورەشگز ھەم سزنىڭ ئالعا بارووڭزنى بىك ديقيقەتلەب كوزەتب بارالار.

ساۋىتلار ۋلاسى تنچ تورمش ئۈچۈن كورەشو بىلەن برگە، ئوزىنىڭ ئارمىيەسىنىڭ سافلارن ئوزلكسز نەمارتب تورا. كاممونىستلار ئىنتىرناتسيانالى مونى بلە.

ھەزر ساۋىتلار سايوزىنىڭ قورالى كوچلەرنىڭ كوبەيۈگى - تىررىتارىيالنى چاسلەردەن تورا. ئارمىيە نى قەدەر ئاز بولسا، ھەسكەرلەك حزمەتنىڭ سروگى نى قەدەر قسقا بولسا، قىزىل ئارمىيەنىڭ كورەشچىلەرىدە شول قەدەر ئارتقىراق ساق ھەم ئۇرش بولىرعا تىيىشلەر. قىزىل ئارمىيە كورەشچىلەرى، ھەر مىنوتدا ھەر بىر ھۇجومگە قارشى تورراق بولىرعا تىيىشلەر.

كاممونىستلار ئىنتىرناتسيانالى سزنىڭ ئالگەدە ئوق بويك ھەم عالى واقىعلارنىڭ بلە. مەعتمقاچدا، قىزىل ئارمىيەنىڭ ئوز بورچن تىيىشنچە ئوتى ئالووينا كامىلدىرن ئىشانا.

يەشەسن، ئىيزلگەنلەرنىڭ قالقانى ھەم تالانعانلارنىڭ قلچى بولعان قىزىل ئارمىيە!

يەشەسن بوتن دونيادا ساتسيالىي رىۋاليۇتسيە!

40نچى نومىر زاۋودنىڭ ساقچى باتاليوندا ئوقو ئىشلەرى ياحشى بارا.

40 نچى نومىر زاۋودنىڭ ساقچى باتاليوندا ئوقو ئىشلەرى ياحشى بارا. مۇندان 5 - 6 ئايلار ئۈچۈن تاتار قىزىل ئارمىيستلارىنا تاتارچا مەكتەب ئاچلعان ئىدى. 35 - 40 لاب تاتار قىزىل ئارمىيەلارى بىر نىچە ئايلار تەرتىبلى رەوشدە ئوقرعا يورب ياحشىعنا بلىم ئالدىلار. ئىيندى ئالار ئوز ئاتلارىنا ئاناب كىتدىلەر. ئالار كىتو بىلەن، يەش قىزىل ئارمىيستلار كىلب جىتب، ئالاردا ئوقرعا كرشدىلەر. ئىيندى يەش قىزىل ئارمىيستلار ئاراسىندا 40 لاب ئوقوچى بار. ھەزرگى كوندە ئالار تاتارچا ياحشىعنا ئوقىلار ئوقىنوچى ئىيدەشكە تەرتىبلى رەوشدە ئوقاتالار. ھەر بىر ئوقوچى قىزىل ئارمىيستلار رەحمەت ئەيتەلەر.

ئىشچى خەبەرچى: ئەسكەر.

ۋايەنكورلار توگەرەگى.

(6 نچى مەكتەبدە).

بزنىڭ مەكتەبدە 18 نچى ئىيوندە لىت كالليگيىنىڭ ئوتترىشى بولب ئوتدى. ئوتترىشدا بىك كىرەكلى مەسئەلەر قارالب ئوزلدى.

شولاي ئوق تاتار لىت كالليگيىە ئەعزالارىدا ئوز ئارا سويلەشب ئالدىلار. ئالار ۋايەنكورلار توگەرەگى تۆزو دىگەن قەرارنى چىعاردىلار. بو ۋايەنكورلار توگەرەگى ياشلاب بزنىڭ مەكتەبدە تۆزلە.

توركى حالقلارى مەكتەبندە، دىۋىزيىدە كاربانىدا شولاي ئوق ياشقا تاتارلار بولعان بولكلەردە ۋايەنكورلار توگەرەگى تۆزب برلەرگە سوز - كىكەش بىرەبز.

بونى ئىيسە بزنىڭ تاتارستان جۇمھورىيەسندە رابكورلار بىك ئالعا كىتدىلەر. بزدە رابكورلار توگەرەكلەرندەن ئورنەك ئالب، ۋايەنكور توگەرەگى تۆزب بىرلەرگە تىيىشبز.

ۋايەنكورلار توگەرەگى تۆزب بىرلەردە، «ئوكتەبىر كومەگى» بزگە باردەمگە كىلچەك. تىيىشلى پلانلار ياساب، يول كورسەتەچەكلەر.

تاتار بولكلەرندەن يازوچى ئىيدەشلەر، ۋايەنكورلار توگەرەگى تۆزرگە ئاشىعق.

ھەر بىر تاتار بولكلەرى بو ئىشدەن باش تارتماسقا تىيىش.

كورسانت: ع. سافىيولليىن.

قىزىل تاتارستاندا.

ئاۋل حوجالىعى ئىشلەرى.

سارانچا بلەن كورەش.

قارچا، تەلش، يووا ھەم لايش كانتونلارندا سارانچا چققانلعى تورندا خەبەرلەر ئالندى.

لايش كانتونندا ئىگنلەرگە قورقنچ كىلو مەھەلى كرەستيەنلەر سارانچانى كانااولار قازب كومە باشلاعانلار.

سارانچانى ئاعولاو قايچان باشلانا؟

تاتارستان جۇمھورىيەتندە سارانچانى ئاعولاب ئوتترو ئىشلەرى 20 – 25 نچى ئىيون تىرەلەرندە باشلانا.

تاتارستان جىر ئىشلەرى حالق كامىسارىياتنىڭ ئوعملەكلەرنى سالاو بولمگى مەسكەودەن تاغن 2 مڭ پوت ئاعو ئالعاندان سوڭ، بو جەي تاتارستانداعى سارانچالارنى بوتنلەي بترىرگە ئومىد ئىتە.

ھاوا.

32-33 گرادلار ئىسسى بولب تورعاندان سوڭ 18 نچى ئىيوندە تاتارستان جۇمھورىيەتندە سالقن ھاوالار باشلاندى. ئۇچ كۆندەن بىرلى تون ياعندان سالقن جىل ئىيسە 19 نچى ئىيوندە قازان تىرەسندە ياحشىعنا ياڭعىرلار ياوب كىتدى.

كانتونلار تورمشى.

چالى كانتوندا.

ئىگنلەر حالى.

قاي بىر ۋولستلاردا ھەزرگە ئورتاچا بولرلق، ئارش ئوجەلارى بولسا، ئىيكنچى بىر ۋولستلاردا ئوجم يوزب قارا يوداي چەچوب ياتالار.

كرەستيەنلەر 20 نچى يلدان بىرلى ئىشلەنمى ياتقان قالداو جىرلەرنى ئورمان كىبك ئەرمە كىبزلەنگەن سارۋت تامىرلارى بىلەن سوعشا، سوعشا جىرسورەلەر. ياسولاردا ئىشلەنمى قالعان جىرلەر قايسى بر ۋولستلاردا بوتنلەي كورنمى.

سابان ئاشلق ياحشى كورنە، ئەگەردە شوشى ئارادا ئىيگزلەب ياعمر ياوب كىتسە سابان ئاشلق بولراق تورا. قايبر ياسولاردا قورتلقدان مارعايا باشلاعانلارىدا بار.

ئەيبر بەيەلەرى.

ئاۋللاردا ھەزر ئارشنىڭ پوتى 40 تىين، سولى 30 تىين، بودايقا 10 – 12 تىين، سارى ماي 20 – 22 تىين. كرەستيەنلەر ئاشلقنىڭ بەھەسى توشە بارودان عنا بىر ئاز قورقالار.

مەعارىف دونياسى.

قازاندا ئاچلعان ئىيكى ئايلق تەعلىم - تەربىيە كورسلارندا.

كانتونلاردان ئوقتوچلار جىبەرگەندە كانتون مەعارىف بولكلەرى كورسانتلار ئاشاو - ئچو، ياتو ئورنلارى بىلەن تەئمىن ئىتلەچەكلەر دىگەنلەر ئىيدى. لاكين ئالاي ئوق بولمادى.

كانتونلاردان ئوقتوچىلار كىلب ئورنالا باشلاعاچ ياتاق كاراۋاتلار، بولمەلەر جىلىشمو مەھەلى كورسانتلارنى قاي بىر بولمەلەرگە سيلونكى كىبك تعزلاب تىيىلگەنگە بولمەلەرنىڭ ھاواسى ناچار.

كورسانتلارنىڭ جوۋلنا تورعان جىرلەرندە بىر كنە كرانت بولعانعا ئوزاق نوبەت كوتەرگە توري كىلە.

بو كونلەردە بىر نىچە كون ئىبلىكلەرىك يانسى، ئوتدا جىبەرمەدىلەر.

كانتونلاردان كىلگەن كورسانتلار بر نىچە مەرتەبەلەر جىبىلش ياساب، مۇندان سوڭ ئاشاو ئۆچوننىڭ ياخشرتلوون سورارعا دىگەن قەرارلار قابول ئىتسەلەردە، كورسانتلارنىڭ بو تاوشلارى بىر كىمگە دە ئىشىتلمەدى. ئاكار قاراب كورسانتلارنىڭ ئاشاولارى تۆزەتلمەدى. كورسنىڭ باشلانوۋىنا 20 كوندەن ئارتق واقت ئوتب كىتسەدە، 280 قەدەر كورسانتقا بىر دانە يولسن تاتارچا، ياكى ئورسچا گەزىت ھەم ژورناللار ئالنماۋى بىگرەكدە ناچار نەرسە.

كورسانتلارنىڭ بىر ئىيكى لىكتاردان ريزا تۈگللەكلەرى بلنسەدە، ئىيدارەنىڭ ئاكار سالقن قاراعانلعى بلندى.

كورسانتلارنى مونچاعا ئالب بارودا، دەرتىبسزلك، ئوكايسزلق يولا. كورسانتلارنىڭ كىلگەنلەرنە 20 كوندەن ئارتق واقتلار ئوتب كىتسەدە، ئەلى كورسانتلار ئوز ئارا ئويۇشب ھەدەبى كىچەلەر، ئىسپىكتاكللار قويا ئالعانلارى يوق.

تىيك سوڭعى ئاينلاردا بەعزى فەنلەرنىڭ كورگەزمە دەرسلەرى بولب، سوڭىندان شول كورگەزمە دەرسلەرى حاقندا كانفىرىنسىيە (تەنقيد مەجاسلەسى) ياسالب كورسانتلارنى بىر قەدەر جانلاندردى.

كورسانتلارنىڭ بىگرەكدە يەنا ئاكا ميلود بىلەن تانشوعا ئەھەمىيەت بىرگەنلەكلەرى بلندى.

كورسانت: ع. شاعبانوف.

بوگلمەدە ئوقتوچلار ھەم سەياسى ئاعارتو ئىشچىلەرى حەزرلەو كورسلارندا.

9 نچى ئىيوندە، بوگلمە كانتونىنداعى ئوقتوچلارنى ھەم سەياسى ئاعارتو ئىشچىلەرن ياكادان حەزرلەو كورسلارندا ئوقولار باشلاندى.

كورسنىڭ ئويشدرلووى.

كورس تاتار، ئورس ھەم تانسىبىن ئوقتوچلارى ھەم سەياسى ئىشچىلەر بىلەن بولىكدە 150 كشىلك بولب ئاچلا.

كورس ئىيكى تسكىلعا بولنب برسى ئوقتوچلار، ئىيكنچىسى سەياسى ئاعارتو ئىشچىلەرى ئۈچۈن.

ئوقتوچلار تسيكلندە ئۈچ تۆركم بولب برسى ئورسلار ھەم تانسىبىن، ئىيكنچى ھەم ئوچنچلەرى تاتارلار ئۈچۈن. سەياسى ئاعارتو ئىشچىلەرى ئۈچۈن ئىيكى تۆركم بولب، برسى ئورسلار ھەم تانسىبىن، ئىيكنچىسى تاتارلار ئۈچۈن.

كورسنىڭ پراگرامماسى.

پراگرامما ئوقتوچلار ئۈچۈن جىسنانى كانتوننى پراگرامماسىنا قاراب (مەسەلەن س. س. س. ر. نىڭ ئوكى ھەم تشقى حاللرى كىبك) ئوستەمەلەر ئارتدرو، قاي بىرلەرن توشرب قالدرو بىلەن ئىشلەندى. سەياسى ئاعارتو ئىشچىلەرى ئۈچۈن بوتنلەي ئور ياكادان ئىيك كىرەكلى مەسئەلەر كرتب تۆزلدى شوكار كرە پراگراممالار ھەمەلى يولب تابلدلار. پراگراممالارنى تۆزو ئىشى كانتكومنىڭ ئوقلەو - دىمەو بولگى بىلەن بىرلەكدە ئىشلەندى.

پراگراممالارنىڭ ئىيك ئاق ئىيعتىبارعا ئالنا تورعان، ئورنى ئالارنىڭ 4 دەن 3 ئولىشى ھەمەلى بولودادر.

كورسدا ئوقتوچلار كانتونداعى ياحشى كوچلەردەن سايلاندى. ئوقوچلارنىڭ ماستاقى تۆرلى - تورلەك بولسادا، ئوقو ئىشلەرى دورس بولعا قويلو بىلەن، ئالار ئاراسنداعى ئوكايسزلقلاردا بتەر دىب ئويلانا.

ئا. حەلىم.

26سىندا ئىشچى خەبەرچىلەر كانفيرىنسىيەسى بولا، ھەر بىر ئىشچى خەبەرچى ئەزرلەنىب تورعا تىيىش.

كائوپيراتسييه.

بازارلاردا كۆچكەنگە كائوپيراتسييه ئۆيشەلارى ئسپيكولانتلار بلەن بوعازعا بوعاز موعىشىب جيگىب ياتالار.

بو كائوپيراتيفلاردا ئيبىر چاكلىنيلارعا قاراعاندا ئارزان بولعانعا كائوپيراتيفلار ماتۇ ئيتكەندە ئسپيكولانتلارگە ئاوزلارن چۆيگە ئلب ئۆررعا تورى كيلە.

خالى حەزرندە كائوپيراتسييەگە زور ئشانچ بلەن قارى باشلاعان. بيگرەكدە چاللى كانتونندا سىلەرز كائوپيراتسييەلەر ئورچب، كۆچەيب ياتالار.

ئاوللاردا.

بو يل تاتار ئاولاندا بەرەڭگى، كيندر، جيتن بيك كوب چەچلگەن. ئاولدا هەر كمنڭ ياقچاسندا كيندرلەر ئۆتۆرب ئوكارعا تورالار. مۆندان 4 – 5 يل ئلك سيپاراتورنڭ ئيسەندە ئيشتمەگەن كانتوندا، حەزر هەر ئاولدا ديەرلك سيپاراتورلار ئشلەب ياتالار.

حەزر ئاول تۆرمشندا هەممە نەرسە ياكاللقا يارا. تيحنيچسكى كولتورعا ئارتشو، ئاموىلن نەرسەلەر چەچب مال ئوپيدىرو، هيبىر تەربييەسن، ئەمل ماللارن قايعرتو وە باشقا شوندى ئشلەرگە كرەشيبەنلەر حەزر بيك ئەهەممييەت بيرەلەر.

ئاييتق.

بۆگلمە كانتوندا.

ۋولس كانفيرينسييەلەرن.

ئيۋوننڭ 15 ندەن 20 سنە نەدەر ۋولس كول‌مندە پارتييەسزلەر كانفيرينسييەلەرن ئوزدرلا.

بۆگلمە كانتوننا مۆندان ئەووەل ئوزدرلعان ۋولس كانفيرينسييەلەرن ماتور‌ماتورعنا نەتيجەلەر بيرگەنلك حەزرگە ئاتنب تامندا شوندى كانفيرينسييەلەر ئوزدرورعا بولدى.

بو كانفيرينسييەلەردە ئيگينچلەرگە ئيلك كيرەك بولعان بەينەلميلەل ئەحوال، ئاول حوجالنعى ئشلەرى، برلەشتەرلگەن ئاول حوجالنعى ماللىى، كائوپيراتسييە ئشلەرى، ئاگرانوميە، برنچىلار بلەن كورەش، مەئلومات، قازادان تەئمين كيك مەسئەلەلەر بلەن تانشدرللاچاق.

كانفيرينسييەلەرنى ئوزدرو ئشنە كانتكومنڭ ئۆلەو – ديملو بولىگى نى ئەهەممييەت بيرە.

قانفيرينسييەلەر مۆناسەبەتى بلەن گەزيت...

لەرگە يازلو ئشلەرندە مەحەللەگە قويارعا ئوتەنلا. مونڭ ئوچن قازاندان 1000 دەن ئارتق ئورعا «قزل تاتارييە» گەزيتن ئاللدى. تاتار چاگزيتلەردە كۆ ئاسەدە، تيگەدر ئالار كيلب ئۆلگرە ئالمادىلار ئەلى.

ئەووەلگى كانفيرينسييەسى باشقى ئوزمالعان، بولارنڭدا تييشلى نەتيجەلەرى كورلىر ديب ئويلىيز.

بۆگلمەدە ديليگاتكالار توگەرەگى توزلدى.

يوقسى كونلەردە شەهەردەگى تاتار ديليگاتكالارى ئوچن بر سەياسى توگەرەك توزلدى.

توگەرەكنڭ مافسادى تاتار وەكيلەلەرى ئاراسندا سەياسى نادانلقنى بتيرو.

برنچى مەرتەبە ئالار ياڭا كامونيزم ئەليفباسن تيكشرەلەر، ماۋيتلار حاكيمييەتنڭ توب قانونلارى بلەن تانشالار.

سەياسى توگەرەككە وەكيلەلەر قزقسنب قاربلار هەم مۆمكين قەدەرى كوبرەك يوررگە ترشالار. تاتار ديليگاتكالارى ئوچن سەياسى توگەرەك توزب، ئالارنى ئاندا سەياسەت بلەن تانشدرو ئشى بزنڭ بوگلمەدە برنچى ئش ئەلى. كيلەچەكدە ئەليبەتتە ئانڭ ئاوللاردا توزلولەرنە ئەهەممييەت بيرلەچەك.

سالىح مالاييى.

تەتش كانتوندا.

كائوپيراتيف باشلارنا ياحشى كشيلەرنى سايلارعا كيرەك.

تەتش كانتونى ئورتا بالتاى ۋولسندا كائوپيراتيف ئۆيشدرب، پراۋلينييەگە ياحشى كشيلەر سايلاب، ئشكە باشلادىلار.

باشى، ئيبو كودرگەن هەم چيرمشەن ئاوللارى ئۆچ ئاولعا بر كائوپيراتيف كيبيتى ئاچماقچى بولب ئۆيشقانلار ئيدى‌دە، چليستكى ۋوزنوس جيبا باشلاعاچ، كوبيلسى ۋوزنوس بيرمەدى. چۆنكى كائوپيراتيف باشنا ناچار كشيلەر سايلانعانلار ئيدى.

— ئالار مۆندان ئەللدە هولاى كائوپيراتيف ئۆيشدرعان بولب يوردلەردە، بر نەرسەدە ئش چقمادى، ۋوزنوسلارنىزدا كيرى قايتمادى – ديلەر.

بر نيچە پارتييەلى ئيبلەلەر بولسالاردا، ئالار نيچكەدر سايلانمىچا قالعانلار. كائوپيراتيفلار باشنا كشيلەر سايلاعاندا بلب سايلارعا، ئاندى ئورنلارعا كامونيستلارنى كرترگە كيرەك. شونداعنا ئش يارب چعار.

مەبەرچى: ح. عەلييف.

مەتبوعات دۆنياسندا.

«قزل ئارمييە تورندا».

م. رافەس‌دەن تەرجەمە. مەركەز شەرق نەشرياتى نەشرى. مەسكەو. 1924 يل.

بزدە قزل ئارمييە مەتبوعاتى تورندا حەزرگە قەدەر زور بر بوشلقدان باشقا نەرسە يوق. مونە بو كيتاب شول زور بر بوشلققا كيلب تۆشكەن كيچكنە بر نەرسە. لاكين ئش كيتابنڭ كولەمندە توگل، بەلكى ئەهەممييەتندە، ئانڭ تۆتقان ئورنندا.

بو كيتاب بو يل قزل ئارمييە سافندا چاقرلعان 1902 نچى يل تومانلار ئوچن قارانعراق يازعان ياپولەرنى بر براعلادان عيبارەت بولسادا، ئوز ئچندە ياڭاق نەرسەنى صيدرەعان.

ئاندا «مين چاقرلدىم» ديب ياشلاب، يەشلەرنڭ قزل ئارمييەگە نى ئوچن چاقرلولارن، چاقرلوچلارنڭ ئوچەللەرندە توشكەن زاداچلارن كورسەتب قسقاعنا بلم بيرلە.

ئيسكى ئارمييە بلەن ياڭا ئارمييە ئاراسنداعى توب ئايرمالار كورسەتلە.

شولاى ئوق قزل ئارمييەنڭ نيچك تو-روى، ئالعا كيتووى، ئانڭ تورلى ياقلار بلەن كورەش هەم جيڭو ماميدلارى سويلەنب، حەزر موهشلار بولعاندا نى ئوچن

قزل ئارمييەنى – موهش كوچلارن تارانب جيبەررگە ياراماو حاقندا هەر بر رەداواى قزل ئارمييەست ئاڭلاراى رەوشدە يازلعا.

شونڭ هەم كرەشيبەن ئارمييەسنڭ نيك ئالاى ئاتالووى، هەر بر قزل ئارمييەسنڭ توب زاداچلارن، قزل ئارمييەدە تيندى يوالكلار بولووى، ئالارعا نيچك حەزرلەنونى، قزل ئارمييەدە ئوبشى هەم سەياسى تەربييە بوللارى ئاچق سويلەنلگەن. مەسكەرى مەكتەبلەرنڭ يەمنفى سامقلارى حاقندا كارتينالار بيرلگە.

هولاى ئوق قزل ئارمييەدە ميللى مەسئەلە ئشى هەر بر قزل ئارمييەست ئاڭلاراق يازب ئوتلگە.

بو كيتاب تاتار – باشقرت قزل ئارمييەسلەرى بيگرەكدە بو يل چاقرلوچلار ئاراسندا نى تاراترعا، ئوقب چقارعا تييشلى نەرسە.

مەسكەو، ميننڭ كيتابلارىدا، تللدە ياعشى، لاكين ئيبلانڭ ناچار، كانسيرۋاتيۋنى. بەلكى حەرفلەرنڭ بوتقر. لاكين ئانڭ چاراسنا كررگە كيرەك. بو جيتشسزلك گەزيتەلگە، ژورنالنڭ، كيتابلاردا بيك تق كورگە يارلە.

ع. عەلى.

دائلارعا ياڭا رەوش جير ئشلەو شارتنى بلەن زاكون بوينچا ئيراب بيردى

چاللى كانت ئيسپالكوم پريدسيداتيلى: ئەهميتشين.

ئيدارەدەن جەوابلار:

قاراعالى بالالار يورتندان يازعان ئيبدەشلەرگە: 3 نچى ئيبونندە چققان «قزل تاتارستان» دا قاراعالى بالالار يورتى حاقندا يازلعان نەرسە ماهروى ياچورتنا ئاراقندان يازلعانعا، مزنڭ قارشى يازعان نەرسەگز ياسلمى.

ئيسكەندەرفگە: ماروزف حاقندا بر ئاتقر يازلدى. مزندكى ياسلمى.

بيك كيتين‌گە: مەسكەو تاتارلارى ئاراسندا مەعاريف ئشلەرى موكما قالعان. باسلمى.

مۆيارەكشين‌گەدە شول جەواب

هەليبوللاعان تيمبروفكە: ئەگرجەدە كرەستييەنسكى كريديتنى كائوپيراتيفنى تارا يەسنوا حاقندا يازعان نەرسەگز بيك ئوزن، باسلمى. قسقاراق حەبەرلەر يازب تورگز.

ئيدارەگە حات.

«قزل تاتارستان» نڭ 10 نچى ئيبوندە چققان نومبردا ئيبدەش ئايبتف نا پچراق ئاتب يانوبف قامليەسى بلەن بر مەقالە باسلب چققان. ئايبتفنڭ ريۋاليوتسييە واقتندا ئيتكەن حزمەتلەرى چاللى، ميزەلە هەم قازانداعى بيك كوب كشلەرگە مەعلوم بولعانلقدان مين بارى ئيبەن ئاوللارنڭ جير مەسئەلەسنە توقتالم.

ئيبەن ئاوللارنڭ حالودنى يالياناعى ئيسەلمىنى ريۋاليوتسييە سوڭندا ئسماعيف‌دەن تيگەن پلاعا ئارقلى جيرلارن 1922 نچى يلنى شول ئوق ئيبەن ئاوللارنڭ بر نيچە گرازدانى ياسبولكا يامب كوچەرگە سوراب، چاللى جير بولگنە زاپاۋلينييە بيرگەنلەر ئيدى.

23 نچى يل ياز پيريدىل واقتندا حالودنى يالياناعا كوچوچلارنڭ زاياۋلينيەلەرن حالى تابب تاركوم زيبەدەن رامالاتب، بەحيتيق هەم ئيلبانوفلار كالارنى ئاندا ياعا – ميكا كيلب تيبيلى چاواپلارن ميندەن ئالدىلار. ئيبدەش ئايبتفنڭ ... حاقندا هيچ بر هاينبى يوق. كانت ... ئاتنبل حالودنى يالياناعا پاسبولكادەن ئولا ... يولقچلاق ئاواريشبسلاواعان ئالعان گرك.

تاتسيگ، حالق كاميسارلارى ساۋيتى، شەهەر ساۋيتى، كەسبدەش سايوزلارى ساۋيتى، ئانڭ بولگلەرى، ميست كوم هەم زاۋود – فابريك كاميتيتلەرنڭ هەممە ئەعزالارنا.

تاتارستان جوموريەتندەگى حزمەت ئيبەلەرى ئوچن تاريحى‌يابدان بيك زور ئەهەممييەتلى واقيعە بولعان كوننڭ ئالدندا، سەشەمبە كون 24 نچى ئيبوندە تاتسيك، حالق كاميسارلارى ساۋيتى هەم هەممە ساۋيتلەرنڭ برگە قاتناشى تانتاناللى ئوتنرشلارى ياسالا. بو ئوتنرش تاتارستان مانسيبال ساۋيتلار جوموريەتنڭ تۆزللوونە ياشلانا هەم ئاندا قازان ساۋيتنڭ ياركى‌ساللى ئشلەرى تورندا حيساب بيرلە.

بو ئوتنرشقا تاتسيك، ساۋناركوم هەم هەممە ساۋيتلار ئەعزالارى چاقرلالار.

كەسبدەش سايوزلارى، ميستكوم، زاۋود – فابريك كاميتيتلەرى ئەعزالارى هەم ئابنوم يريدپريياتيە وە ئوچريژدينيەلەردەن جيبەرلگەن وەكيللەر بيگرەكدە چاقرلالار.

هەر كمگە كررگە بولا.

بو ئوتنرش پرالومنى ئورامندا بالشوى تياترىدا بولاچاق.

ئوتنرش 16 سەعەتدە باشلانا.

تاتسيك رەئيسى ئورنباسارى: عەنييف.

ساۋناركوم رەئيسى ئورنباسارى هەم هەممە ساۋيتلار رەئيسى: راتيجين.

تاتسيك سيكريتارى: پيتروف.

ت. س. س. ج. حزمەت داقكاميسارياتنڭ

42 نچى نوميرلى قەرارى.

19 نچى ئيبون، 1924 نچى يل.

1924 نچى يلنڭ ئيبون ئايى ئوچن تييش بولعان حزمەت حاقنڭ ئيڭ ئاز ميقدارى (مينيمومى) تورندا.

بو يلنڭ 8 نچى ئيبوندە باسلب چققان 128 نچى نوميرلى «ترود» گەزيتندە ئيعلان ئيتلگەن س. س. ج. س. حزمەت حالق كاميسارياتنڭ بو يلنڭ 7 نچى ئيبوندەگى 255/425 نچى نوميرلى قەرارى

نويندا، تاتارستان حزمەت حالق كاميسارياتى قەرار بيردى:

1) تاتارستان حزمەت حالق كاميسارياتنڭ بو يلنڭ 18 نچى مايندا باسلب چققان 12 نچى نوميرلى «كراسنايا تاتارييە» گەزيتندە ئيعلان ئيتلگەن هەم بو يلنڭ 12 نچى مايندا ئى 38 نچى نوميرلى قەرارنڭ كوچى 1924 نچى يلنڭ ئيبون ئايندادا سوزللا.

ت. س. س. ج. حزمەت حالق كاميسارى ئوچن موساتسكين.

تاتارستان حزمەت حالق كاميسارياتنڭ ئش ئالب بارووچىسى: پيتروف.

قازاندا.

سەودا – سەنائەت.

— بيرژا هەم ئيرى سەودا بازارى. باكالييە، تۆرل مال، تيريدەن ئشلەنگەن ماللار بلەن سەودا ياعشى بارا. موەكانيللى كيمييا ماللارى هەم تيرى مالى ئوتەسز. ئوتن بەهالارى كوتەرلگەن هەم تۆشمى.

عيمارەت ئەيبرلەرن.

— قازاندا تيرى ئوچن ئوزەك ئورن تۆزو مەسئەلەسى. ئشلەنمەگەن تيرى ماللارن حەزرلەودە قازان شەهرى تيرى بازارنڭ ئوزەك ئورنى ئوتا. موهشقا حەتلى قازان تيرى بازارى بۆتن روسييەدەن ئش، چيت ئيلارگەدە كون ماللارى ميريباسنا بەعا قويا تورعان ئورن بولب كيلدى. حەزرگى كۆندە مەناعەتنڭ كولەرلووى بلەن قازاندا ميننى ئۆور ئشلەنمەگەن تيرى ماللارى ئوچن ئۆزەك ئورن تۆزو مەسئەلەسى تورا.

ئيچكى سەودا كاميسسييەسى بو حاقدا كامونا حوجالعى ئيدارەسنە، تيرى ئشلەرى تورنداعى الكەدەگى هەممە ئيدارەلەرنڭ ماتيرياللارن سوراب مۆراجەعەت ئيتدى.

— حەيوان ئاسراو شيركەتى. قازاندا حەيوان ئاسراو جەمعييەتى توزلاب ئشكە كرشدى. شيركەتنڭ ئوسافى جير ئشلەرى كاميسارياتى تاراقندان تاصديق ئيتلگەن. شيركەتكە هەر بر گرازدان ئەعزا بولا ئالا. پاين 10 سوم، ئەعزالق حاقى 1 سوم. شيركەتنڭ بو كونلەردە سوت كيبيتنى ئاچدى.

— زايوم كوپونلارى يورى. 1923 نچى يلعى زايوم كوپونلارى يۆرمى ديب حالق ئاراسندا يالعان حەبەرلەر تاراتللو حەبەرى، موكەن واقتلاردا بازارلاردا سەودا گەرلەر هەم كرەستييەنلەر ئالنى ئالمى باشلادىلار. بو حەبەر يالعان، كوپونلار بانكالاردا قابول ئيتلەلەر.

— هاوا پوچتاسى. قازانعا مەسكەودەن برنچى هاوا پوچتاسى چەهارشەمبە كون 25 نچى ئيبوندە ئوچ ئيرتب بلەن كيلب جيتەچەك.

— ن. ن. سوبينوۋا – ۋيرازوۋا كانسيرتى. 25 نچى ئيبوندە ئوپيراتيبا ...

تەندا تورلى ميللەتلەرنڭ جيرلارن جيرلاوچى موبينوۋا – ۋيرازوۋا كانسيرت بيرەچەك. ئارتيستكا هەر بر ميللەتنڭ جيرن شول ميللەتنڭ كيمندە چعب جيرلاياچاق. بو كانسيرتندا تۆرك، روس، فرانسوز، ئينگليز، يەهود وە باشقا حالقلارنڭ جيرلارى هەر قايسى ئوز تللارندە جيرلاناچاق. بو كانسيرتقا مەسكەودەگى دەولەت ئوپيرا تياترنڭ ئارتيستلارى دا قاتناشالار.

— تاتارچادا يازلسن. گەزيتنى هەركم ئوقيماعانلقدان، بيگرەكدە چيتدەن كيلگەن تاتارلارعا جيڭل بولسن ئوچن، حەزر هەر بر تراموايننڭ ئچندە قادافلانعان ئورسچا «تەرتيب» نى (правила) تاتارچاعا تەرجەمە ئيتدررب ياسدررعا كيرەك.

چۆنكى تراموايدا يوروچى، ئورسچا ئوقى ئالماعان تاتارلار، ئورسنڭ «ۋان پراۋيلا» ديگەننە قاراب‌قنا بر نەرسە ئاڭلامىچا ئشتراف تولەرگە مەجبور بولالار.

— «قوۋاس» قا كيرەك. «ۋاسيلييف» داچاسندا بردەن بر بوفيت بولب، ئاندا سالقن ئچملكلەردەن «پيۋا» قنا سانلا. پيۋا ئچماوچىلەر ئوچن قوۋاسدا حەزرلەسن ئيدى.

حەبەرچى: № 13.

— حەيرسوراشالار. موكەن كونلەردە، قازان ئورامنارندا، تورلى يەشلاردان جيبلعان بلگسز، تازا ئيبرلەر ئوتكەن يارعاندان حەير سوراشالار. بولار ئوزلەرن ئشسز ديسەلەردە، حزمەت بر رزا ئسنا، ياكى ئشسزلەر كاللكتيفنا ياززرعا قسماعاچ ياقدا يارميلار.

— ئورنسز «За мной». تراموايدا بيلەت ئالماندا واق ئاقچا بولماعا، بيليت بيرووچىلەرگە پروتسينت بيررگە تورى كيلە. ئاقوق 1 تەڭكە، 50 تيينلك بولسا: «قالعانن موكندان بيرەمن» دى دە، موكندانى كوب چلك ئاراسندا حەزرندەن چعب، موكاليسزلقعا توچرالا.

ئيبندى بيلاندەن 2 3 5 تيين گنە ئارتب قالا ئيككەن، ماتورعنا "За мной" جەوابن ئالاسك.

بيليت بيرووچىلەرنڭ بو ئشلەرى ياراب يامى.

تراموواى ئيدارەسى موكار كوز سالسن ئيدى.

زەكى ئەحمەد.

بۆتن حالق كاميسارياتلارنا هەم مەركەزدەگى ئوچريژدينييەلەرگە سيركولەر.

بو مەسئەلەنڭ بۆتن جوموريەت كولەمندە پرا كتيكا هەم سەياسەت ياقدان زور ئەهەممييەتى بار.

ئينۋاليدلارنڭ ئاور حالدە يەشەولەرى قزل ئارمييەنڭ كوگلندە ئاورلق كيترمى قالى يوق.

كائوپيراتسييەلار ياسار ئينۋاليدلارنڭ تورمشلارن ياحشرتا، كائوپيراتيفلاردا ئشلووچيلەرنى دەولەت تودژيتندان ئالارعا ئيبرك بيرە، شونڭ ئاراسندا قارزا ئيجتيماعى تەئمينات ئوچن تۆتلا تورعان ياپاق راسحوددان قوتقلا.

شونڭ ئوستندە كائوپيراتيفلارعا برلەشدرو ئينۋاليدلارنى سيلقلان چعوردان هەم ئوزلقعا تۆشودەن قوتقارا، ئش بلەن كون كورمەگەن ئالارنڭ ئشدەن چعب يلەچەكلەرنە هيچ يوق.

تاتسيك هەم حالق كاميسارلارى ساۋيتى ئينۋاليدلار كائوپيراتسييەنڭ بيك فايدالى بر نەرسە بولعانن كوزدە توتب، دەولەت هەم كائوپيراتيف، ئوچريژدينيەلەرندە ئشلووچى هەممە ئيبلەشلەرگە ئينۋاليد ئەرتيللەرنە ئشلەر بيرب، ئالار ئاراسندا كائوپيراتسييە ئشلەرن ئۆلعا جيبەررگە، هەر تورلى ياقدان ياردەم ئيتەرگە تۆتنەلە.

شولار جوملەسندەن مەعاريف، ساولقنى ساقلاو، ئيچكى ئشلەر (ميليتسييە هەم مەحبوسلەر ئوچن) حالق كاميسارياتلارى ئوچريژدينيەلەر ئوچن كولمەك‌ئشتان تيگو، ئاياق كييملەرى هەم باشقا كييملەر تيگو، شولاى ئوق تانساپوزهم ماۋتارەوزنڭ كيرەكلى زاكازلارن بيرگەندە ئينۋاليد ئەرتيللەرى ئاللداراق تۆتلرعا تييش.

ئينۋاليدلار كائوپيراتسييەسنا هيچ توقتاوسز بولداق كورسەتو دەولەت وە جەماعەت ئوچريژدينيەلەرى هەم ئويشمالارنڭ ئودارنى وازيفەلەرى بولارعا تييش.

تاتسيك رەئيسى ئورنباسارى: ع. عەنييف.

تاتارستان حالق كاميسارلارى ساۋيتى رەئيسى: عەبيدوللين.

سيكريتار: پيتروف.

قدرلى ئيبدەشلەر:

ئيسەپسز – حيسابسز زور هەلاكەت كيترگەن ئيمپيرياليزم هەم گراژدان موهشلارى هەيبەلى بۆتن سايوز ئوچن 9 ميليون يارملات حاريب – ئينۋاليدلار قالدى. بولاردان 2,200,000 ى بيك ئاور تۆرمش بلەن يەشيلەر، ئالار دەولەت تاراقندان تەئمين ئيتلمىلەر. تاتارستان جوموريەتندە 9104 ئينۋاليدقا حەربى ئارمييەسلارنڭ 4725 سيميياسنا 10410 كشگە قازنادان ياردەم بيرلە وە ئالارنڭ قايسلارى ئينۋاليد يورتلارندا تۆتللار. ياردەملەشو كاميتيتلارى دە ئاول جيرلارندە ئورروچى ئينۋاليدلارعا ياقناقنا ياردەم كورسەتەلەر. لاكين شولاى بولا تورسادا، سابزدادا، تاتارستان جوموريەتى ئولكەدە بردە تەئمين ئيتلمەگەن ئينۋاليدلار بيك كوب، چۆنكى جوموريەت تاراقندان ئينۋاليدلارنى قارار ئوچن بيرلە تورعان سوما كيرەكلى قابلارعا جيتەرلك توگل.

تاتارستاننڭ ئيجتيماعى تەئمينات حالق كاميسارياتى ئينۋاليدلارنڭ تۆرمشلارن ياحشرتر ئوچن ئينۋاليدلارنڭ ياپاق قنا ئش ئەرتيللارن توزدرنى هەم حەزردە ئول ئشنى ئالب بارا. حەزرگى كوندە 447 ئينۋاليدنڭ 28 ئش ئەرتيلى بار.

ئينۋاليدلار ئاراسندا كائوپيراتيفلار ياسارعا تۆرمشلش بيك زور، لاكين بۆتن دەولەت ئوچريژدينييەلەرى ئيجتيماعى تەئمينات حالق كاميسارياتنڭ بو ئشنە ياردەمگە كيلگەن چاقداعنا ئينۋاليدلار ئاراسندا كائوپيراتسييە ئشلەرن تييشنچە ئۆلعا جيبەررگە مۆمكين بولاچاق.

تاتارستان ئوزەك باشقارماسى هەم حالق كاميسارلارى ساۋيتى ئينۋاليدلار كائوپيراتيفلارن توزو ئيجتيماعى تەئمينات حالق كاميسارياتنڭ ئوز ئشى گنە ديب سانامىلار.

مەسئول موحەرريرى: يازوچىلار هەيئەتى
Отв. редактор: РЕДАКЦИОН. КОЛЛЕГИЯ.

تاتارستان مەتبوعات هەم نەشرييات كامبيناتنڭ «شەرق» مەتبەعەسى قازاندا 1924 يل. م. ت. س. ش. ج. ب. ت. №725